

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

20:de årg. 1924.

N:r 7. Juli.

Pris 25 öre.

STRÖDDA TANKAR.

Motiv från Rättvik.

Det är nu redan ett par veckor sedan soc.-dem. kvinnorna voro samlade till kongress och rådslogo med varandra och utstakade riktlinjer för kommande arbete. Litet var har nu också hunnit smälta intrycken därifrån och börja få en klar uppfattning om vad som blev uttryckt på kongressen. Vi kunna nog alla vara ense om, att de soc.-dem. kvinnorna icke ännu äro villiga att slopa sina organisationer, vare sig det gäller kvinnoklubbarna eller förbundet. Och vi måste väl tro att kongressen var en spegelbild av meningarna, då på densamma voro 88 ombud och från skilda delar av landet, som

gävo sina meningar tillkänna. Förståelsen för vårt arbete synes också inom partiet bliva alltmer utbredd. De ha ju också sett att förbundet uteslutande arbetat för det helas bästa och att dess verksamhet varit mycket starkt inriktad på att bringa bästa möjliga upplysning bland kvinnorna om våra mål och medel.

Mycket arbete har måst förläggas till inre skolningsarbete, ty förbundet fick mottaga en hel del nya klubbar, som bildades under 1919, och blev tillskottet mycket stort även under 1921, särskilt genom den energiska föragation till valen, som utfördes.

Vi hoppas dock vara över denna period och de klubbar, som under dessa år arbetat härmed, nu skola vara skickade till mera omfattande verksamhet.

Många stora och viktiga frågor föreligga nu för det arbetande folket att lösa. Efterkrigstidsverkingarna äro ännu ej slut och allt måste gå i sparsamhetens tecken. Men här måste vi vara på vår vakt att inte allt för mycket snöra in oss och låta allt avspisas med att vi inte ha råd.

Särskilt ligger det ju för kvinnornas sinne att ha intresse för det som

(Forts. å sid. 5.)

Eviga människorättigheter.

När den franska revolutionen bröt sönder feodalsystemet, proklamerade man, som bekant, vissa eviga, oförytterliga människorättigheter, vilka skulle föra till seger. Borgarklassen, som då var revolutionär, krävde upphävande av adelns och kyrkans privilegier, likhet inför lagen, allas rätt att deltaga i ordnandet av statens affärer, fri konkurrens, tanke-, yttrande-, tryck- och församlingsfrihet m. m.

Revolutionens program var således demokratiskt och avsåg endast förverkligandet av de frihetsidéer, som förkunnats av upplysningstidens tänkare och sedan de genomsyrt den stora massan blivit en ofrånkomlig aktualitet. En konservativ fransk skriftställare, som påstår att frihetsidéerna blivit utkläckta i filosofernas studerkamrar, har mer rätt än man vanligen tror. I varje fall ha frihetsidéerna erhållit sin logiskt ofrånkomliga motivering av kammarfilosoferna och därmed segrande brutit sig igenom i det allmänna medvetandet.

Den franska revolutionen kom icke alldeles oförberett, nej, stormfloden hade länge gnagt mot de knakande fördämningarna; de maktägande kunde icke säga, att de icke blivit allvarligt varnade vid upprepade tillfällen. Men de ryckte hänfullt på axlarna: "Efter oss syndafloden!" När Ludvig XVI slutligen av omständigheterna tvangs att sammankalla ständerna, som icke varit samlade på 175 år, var katastrofen väl förberedd och oundviklig.

Den franska revolutionen, som medförde borgarklassens framträngande till makt och inflytande, betydde dock, att en ny tidsålder föddes ur eld, blod och tårar. Från detta tidsskede räkna vi med rätta "den nya tiden", frihetens ära, som kännetecknas av frihetsidéernas oemotståndliga frammarsch. De människorättigheter, som den franska revolutionen proklamerade, representera i verkligheten *eviga rättigheter* och varje frihetskrävande klass måste fordra, att de förverkligas. "Frihet, jämlikhet och broderskap" läsa vi på våra standar, då vi under strålände majdagar samlas till demonstration, och dessa ord, som vi lånat från de franska revolutionärer-

na representera i verkligheten allt, som vi eftersträva.

Borgarklassen, som genom franska revolutionen uppnådde sin frigörelse, är nu frihetsidéernas oförsonliga motståndare. I vår tids frihetskamp, striden mellan kapital och arbete, gäller det i själva verket endast att föra de av franska revolutionen proklamerade eviga människorättigheterna till seger. Och nu är borgaren-kapitalisten dessa frihetsidéernas hänsynslöse motståndare.

Vad arbetareklassen eftersträvar i sin frigörelsekamp är endast det gamla, ständigt nya målet: frihetsidéernas praktiska förverkligande. Och socialismen är det medel eller rättare den organisationsform, genom vilken friheten kan förverkligas. Så vitt vi nu kunna se kan människans eviga trängtan efter frihet och rättvisa endast tillfredsställas och be tryggas av en socialistisk samhällsform, som förutsätter att allt klassvälde blivit undanröjt. Socialismens realiserande betyder, som vi alla veta, den understa samhällsklassens emancipation och frigörelse och därmed klassväldets fullständiga upphävande. Och av detta inse vi helt säkert, *att socialismen är medlet, men friheten målet*. Kunde friheten, de eviga människorättigheterna, förverkligas både snabbare och bättre av en annan samhällsorganisation än socialismen, då skulle vi omedelbart kasta de socialistiska projekten i skräppvrån.

Anarkisten, som anser att friheten icke alls kan förverkligas i ett socialistiskt samhälle förkastar därför socialismen och framlägger sin plan för allmän frigörelse. Den, som företräder en liberal samhällsanskådning, hävdar, att det fria initiativet kommer att förkvävas i en socialistisk stat, att statsmonopolet, som omöjliggör all konkurrens, i själva verket blir en fiende till allmän frihet. Dessutom framhåller den liberale kritiker, att staten är underlägsen den enskilde företagaren i ekonomisk effektivitet och att det i sista hand blir folket, som får betala, om en underlägsen ekonomisk organisation med tvångsmedel hålles uppe.

Vore anarkistens eller liberalens invändningar verkligt befogade, betydde socialismens genomförande icke realiserandet av hittills under-

tryckt frihet och en bättre, i alla avseenden effektivare produktionsform, då funnes det inga skäl, som kunde föranleda oss att kämpa för socialismen. Men vi, som omfatta socialismens åskådning, anse att socialismen kommer att medföra ökad frihet och ökad produktion.

Vi socialister möta våra kritiker med motkritik. Ledda av den materialistiska historieuppfattningen göra vi gällande, att frihetens förverkligande väsentligen är en ekonomisk fråga. Liksom besittningen av privilegierna under feodaltiden gav högsta frihet åt en minoritet privilegierade och ofrihet och rättslöshet åt alla andra, så ger äganderätten till de genom samhälleligt arbete skapade produktionsmedlen den största frihet åt ett fåtal kapitalister, men ofrihet, ja, förtryck och nöd åt stora lager av samhällsmedlemmarna.

Arbetaren i det nuvarande samhället är ofri och rättslös, ty äganderätten till produktionsmedlen ger en ohygglig makt åt kapitalisten. Om arbetarna icke vilja böja sig under oket, så gör kapitalisten sin äganderätt till produktionsmedlen gällande, han stänger fabriker och förklarar lockout. Skulle kapitalisten inse, att företaget icke ger honom tillräckligt stor vinst, låter han de industriella anläggningarna ruttna ned, ty han gör med sin egendom vad han vill. Någon lag, som tvingar kapitalisten att i samhällets tjänst använda de genom samhälleligt arbete skapade produktionsmedlen, finnes icke.

Den privata äganderätten till produktionsmedlen är fullt ut lika orättfärdig och stridande mot frihet och rätt som feodaltidens privilegier. Ja, man kan gott hävda, att kapitalismens privilegier äro ännu olidigare än feodalväldets, emedan massans frihetslängtan är starkare nu än under den tiden.

Överproduktion och arbetslöshet, tvång, beroende och nöd karaktärisera det kapitalistiska produktionsystemet. Man hämmar produktionen av varor, som behövas, för att priserna skola höjas, därefter massproducerar man i girigt vinstintresse till dess marknaden är överfull och sedan kommer stagnation, arbetslöshet. Allt går på måfå utan förutseende, organisation och ansvarskänsla. *Produktionens mål är icke tillgodoseende*

Kvinnor.

IV.

Ung och glad var hon och som hon dansade sen. Hade hon levat nu, hade hon varit hundra år, och då förstår man nog att det var annan dans än jass och shimmy som idkades.

Hennes största bekymmer var också skosulorna, vilka inte foro så värst väl av det myckna dansandet, och hennes glädje kände därför inga gränser, när hennes vänlige morbror, som till yrket var skomakare, sade till henne: "Dansa du Marta lelle, nog ska det bli råd till skor."

Marta var dotter till en fattig torpare, bosatt på ett litet torp i den fagra bygden kring Berga bruk, där de mörka allvarstygda granarna, här och där uppblandade med björkarnas ljusa grönska, spegla sig i skogstjärnens svarta vatten, och där den ena åsen höjer sig över den andra, tills alltsammans förlorar sig i en blånande rand långt borta vid horisonten. Här växte hon upp, vid foten av "Klätten", det höga fjället där tomtar och troll i forndomtid haft sin boning. Längre fick hon dock inte stanna i hemmet, så fort

av behov, utan största möjliga profit. Och alltid är det den ekonomiskt svagaste, som blir lidande på affären.

De liberala invändningarna mot socialismen kunna kort och gott tillbakavisas med ett påpekande av ovan relaterade missförhållanden inom det privatkapitalistiska systemet. Och samtidigt kan man ju framhålla, att det s. k. fria initiativet endast är en chimär i ett samhälle, där produktionsmedlen ägas av ett fåtal kapitalister. Den fria konkurrensen, som liberalismen anser vara en verklig produktionskraft, upphäves f. ö. av förtrustningar, karteller och arbetsgivareföreningarnas hemliga överenskommelser. Först inom ett samhälle, som organiserats enligt socialismens principer kan personligheten verkligen göra sig fullt gällande och frihet, rättvisa och allmän trygghet finna hemorts rätt.

Anarkistens invändning mot socialismen är riktig såtillvida, att socialismen *icke* kan förverkliga friheten sådan som anarkisten tänker sig den, lika litet som kommunismen eller någon annan tänkbar samhällsform. Anarkistens frihetsideal förutsätter

hon kunde göra någon nytta för sig, måste hon ut för att tjäna hos andra, och vid tiden för vår berättelse finna vi henne som köksa vid Berga herrgård. Nog var arbetet tungt och hårt och nog var lönen knapp, ungefär tjugufem kronor om året, men på den tiden visste man inte av något annat och var därför glad, om man fick någorlunda hyggligt husbondefolk. Det var att stiga upp kl. 4 och 5 på morgonen och arbeta i ett sträck till sent på kvällen, och det var inte något lätt arbete som bjöds tjänarna den tiden, renons på alla bekvämligheter, som man då var. Och den kost som bestods var varken riklig eller förstklassig.

Men Marta var lika glad ändå hon, sjöng och trallade dagen lång, och arbetet gick i takt med sången. Och när lördagskvällen kom, och traktens ungdom samlades till dans på någon loge, stod glädjen högt i tak, och Marta var alltid bland dem som gladast svängde om i den hurtiga polskan.

Men ingen glädje räcker beständigt och i all synnerhet inte ungdomsglädjen. Detta skulle även Marta snart få erfara.

Framme vid bruket arbetade, bland många andra, den unge bokhållaren Strömer — sedermera natur- och folklivsskildrare.

Jägare och friluftsmänniska, som

samhällslöshet, ty varje samhällsorganisation kräver underordnandet under en allmänvilja. När anarkisten pläderar för kommunismen gör han sig skyldig till en absolut motsägelse, ty den, som kämpar för individens fria vilja kan icke i en så viktig del av det mänskliga samhällslivet som den ekonomiska ordningen godkänna en sådan tvångsorganisation, som nödvändigt är förknippad med socialismen eller kommunismen.

Vi socialister ta därför anarkistens kritik med ro. Vad vi behöva är icke ett hemvist för änglar, utan ett samhälle, där verkliga människor kunna leva i trygghet, frihet och lycka. Och det är vår övertygelse, att endast socialismen kan på ett radikalt sätt lösa de problem, som fylla vår tid. Arbetareklassen har tagit de eviga frihetsidéerna i arv från gångna tider och med socialismens förverkligande skola de föras till seger. Därför stråla också revolutionens lösenord i eldskrift på våra standar: "Frihet, jämlikhet och broderskap!"

Gustav Åström.

han var, strövade han på alla sina fritider omkring i skog och mark, och det hände inte så sällan att han även deltog i dansen på logen.

Där träffade han för första gången Marta, och han kände sig genast dragen till den livliga och glada flickan, och hon i sin tur kände en gränslös beundran för den stilige bokhållaren. Det dröjde inte länge förrän de två allt mer och mer sökte varandras sällskap och promenader i de vackra sommarnätterna blevo allt längre och längre, och upprepades allt oftare. Vilka avsikter han från början hade, om han verkligen fattat tycke för den fattiga flickan, eller om det hela endast var en hjärtlös lek är svårt att avgöra, men när följderna av bekantskapen blev att Marta skulle bli mor, då ville han inte vara med längre, då fann han för gott att genast dra sig ur spelet, och Marta sändes för en tid till släktingar i en grannsocken. Inte kunde han, bokhållaren, gifta sig med den fattiga torparflickan, och han behövde det inte heller, han bara mutade en annan, en fattig arbetarepojke, att mot ersättning ta på sig faderskapet, och så fick sedan barnuppfostringsbidraget utbetalas genom honom, och den lille nyfödde pojken erhöll hans namn. Det fanns nämligen på den tiden inga lagar till skydd för ensamma mödrar och deras barn, och heller inga barnavårdsnämnder, som togo sig an de olyckliga, då kunde en fattig värlös flicka i en dylik situation behandlas nästan hur som helst.

Det blev nog inga glada dagar för Marta de som nu kommo. Så snart hon kunde måste hon ut att tjäna igen, och den lille pojken fick hon ha med sig, vilket hade till följd ökat arbete och minskad lön.

Med åren blev hon gift med en fattig skomakare. Äktenskapet blev barnlöst och inte heller vidare lyckligt.

Sedan hon blivit änka vistades hon i sonens hem, och hon uppnådde en mycket hög ålder. Aldrig yppade hon någonsin själv vem som var sonens rätte fader, och när hennes barnbarn undrande sporde henne varför hon inte gift sig med deras "riktiga farfar", svarade hon alltid: "Han ville inte gifta sig med mig innan pojken föddes, och då brydde jag mig inte om honom sedan."

Einar Furumo.

Ett kåseri om den odödliga högfärden.

Jag gick och drev i solskenet på Strandvägen. Tätt bakom mig promenerade en välklädd dam tillsammans med en väninna. Vårsolen smälte drivorna så att det knastrade i luften omkring och från de barlagda gatstenarna steg ett öronbedövande skrammel, då någon lastvagn eller kärra skrällde förbi. Det forsade i alla rännstenar, men ingen förargade sig över de små översvämningar, som härav förorsakades i gatukorsningar och kring takrännor. Det blev ju äntligen vår! De urartade stadsborna kände oemotståndligt, hur undret omsvepte dem och en och annan av storstadslivet fördärvad talgoxe i de nakna alléträden filade på vårsånger för full hals.

De båda unga damerna hade, utan att alls synas intresserade, skärskådat varandras vårdräkter och utbytt tankar om de nya moderna. De hade hälsat på varannan uniformsklädd ung man och en hel rad eleganta dandys i ljusa damasker och armband.

— Vem var den där? frågade plötsligt den ena. Jag kände inte igen honom.

— Ah, svarade den andra likgiltigt, det är han som målar om och snyggar upp villan till sommaren.

— Jaså — kom det djupt besviket — som ser så trevlig ut! Därpå föll en ny tanke den unga damen in. — Och han går elegant klädd på Strandvägen... Och han hälsa på dig! Det må jag säga... Jag hade icke hälsat igen.

— Vad du är dum. Vi äro väl moderna människor. Och vem kan säga, att han inte är fullt så chic som några av våra bekanta.

— Ja, men om någon frågar...

— Nåja! Jag är väl inte så dum att jag ej har svar till hands. Jag ska säga dig, att om någon annan än du undrat, hade nog svaret låtit anorlunda. Du måtte tro, att jag är bra enfaldig.

— Bli nu inte stött. Det är ju så vackert väder i dag, men du får väl inte undra över min protest. Vad tror du tant och Sigurd skulle säga, om de visste, att du hälsar så älskvärdt på en plankstrykare?

— Predika inte. Jag blir snart ond. Tror du inte, jag kan sätta

honom på hans plats, om så skulle behövas? Men varför skulle jag inte hälsa, när han inte på något vis skiljer sig från alla andra, som gå här?

Jag saktade farten och kom bakom de samtalande. Jag ville inte ha den första vårdagen förstörd för mig. Men som jag inte kunde sakta tillräckligt för att slippa ifrån mina egna funderingar, fann jag ingen annan ro för dem än att skriva ned det sällsynt egenkära samtalet och foga några kommentarer därtill.

Vems är felet — ursprungligen — att samhällsklass och yrke råkat i så bakvänt förhållande till varandra? Hur var det egentligen i den enkla urtiden? När den ena grottfamiljen satt i sin håla och höll noga utkik på vad den andra och naturligtvis fiendligt sinnade grottfamiljen förehade. Ack, då existerade varken samhällsklass eller yrke. Livet var så otroligt enkelt. Skaffa mat, försvara hålan och slå ihjäl varje like, som tilläventyrs uppehöll sig för nära ens egen håla eller jaktmark, föda upp ungar och småningom duka under för ålderdomen eller någon yngres och starkares tillhygge.

Sedan kom man på den ljusa idén att sammansluta sig i byalag och därmed började kulturens alla s. k. välsignelser sitt insteg i världen. Arbetsfördelningen kom och med den människans första stora och genom seklerna mest seglivade egenskap: högfärden. Den ensamma grottmänniskan kunde ej gärna högfärdas inför sin kvinna. Hon skulle genast ha genomskådat honom. Men så snart några stycken flyttat ihop till gemensamt arbete och skydd, började högfärden sitt hundratusenåriga regemente. Några dokument från denna gyllene tidsålder finnas visserligen ej, men med kändedom om de österländska sagornas hjälteskrävel och kvinnoträtor, medeltidens stortrutiga riddare och manhaftigt svängande gamla damer, vår tids skrytsamma pojkspolingar och varandra till platt intet utskällande farstufuar, så vet man precis, hur högfärden tog sig ut bland nakna ben och djurhudar.

Folk och kulturer komma och fara, men högfärden står evigt kvar. Odödliga hållpunkt i tiden forsande

ström! Ingenting rubbar *din* klippgrund i människosjälens.

Så länge varje individ måste vara allt åt sig själv och ingen arbetsfördelning inträtt inom byalagen, gick det väl an. Ätminstone hade man ej så vidsträckta fält för högfärden att breda ut sig över. Man skröt av sin styrka, sin avkomma, hur många björnar eller bufflar man fällt och kvinnorna पोस्ते inbördes över sina karlar, barn, halsband av vildsvinständer och vad de nu kunde ha för ting att yvas över.

Så kom arbetsfördelningen inom byalagen och med den dels över- och underklass, dels underklassens alla yrken och sysselsättningar, där högfärden överallt blev basis och utgångspunkt. Vilket rikt verksamhetsfält!

Krigsfångar och kvinnor måste arbeta. Var lugn för att de stirrade dolskt under lugg på de jagande, plundrande herrarna, som sutto odugliga och överlägsna endast med våldets rätt på sina bekväma platser i det dåtida samhället.

Hur ha icke brinnande själar och klara huvuden sökt rätta på missförhållandena! Och alla sociala martyrer! Men det hjälper inte. Innerst inne i varenda en av oss sitter den odödliga högfärden och hångrinar åt deras ansträngningar.

Den där unge mannen på Strandvägen — som säkert tillhörde de skickliga inom sitt yrke — varför yvdes han ej över sin yrkesskicklighet istället för att ta emot nedlåtande hälsningar av en liten, tom klädstolla, och tro sig erkänd av en överklass, vars erkännande inte är värt en timpenning ens. Jo, högfärdsdjävulen förvred hans syn på vad är väsentligt och vad inte är det. Och vad hjälper att en bild är lockande och skön, när vi alltid se genom vanstäl- lande glasögon?

Sederna förändras, förmildras, man humaniserar allt. Fördomar och klasskillnader gå upp i rök och försvinna, heter det. Människovärdet går före börd och rikedom. O, ja! Det vet varenda barnunge snart. Allt blir bättre, allt förändras ehuru genom kriser, mörker och återfall. Men på högfärdsdjävulen biter inte den nya andan. Han är sig lik sedan hundratusen år och så länge han finns komma män och kvinnor att se sitt värde endast med "socialt högreständes" ögon.

Den unga token på Strandvägen! Jag drev framåt i det stekande solskenet och retade mig åt mänsklig-

heten. Mest dock över oss kvinnor, som ej komma med ett förnuftigt ord, utan falla offer för precis samma löjliga lilla högfärdsdjävul.

Då mötte jag en bekant.

— Vad du ser missbelåten ut, sade hon. Vad är det för fel?

Jag utöste min förargelse över dagens upplevelse och mina egna funderingar, över yrkets felaktiga ställning i samhället. Därefter över ordet och begreppet samhällsställning och en hel del annat i samband med yrkesutövare.

— Vad du är tokig, sade hon sedan jag äntligen tystnat. Låt oss för guds skull behålla högfärden. Det är ju det enda som väsentligt skiljer oss från djuren!
L. Ö.

Louis Bourgeois: GÅRD VID SILJAN.

Tidens läkarbok

som nu föreligger i sitt andra häfte, tycks väsentligt skilja sig från föregående läkarböcker, både i fråga om koncentration på det mer väsentliga och i vederhäftig framställning av hittills kända erfarenheter och fakta, åtminstone så långt som en icke fackman kan bedöma.

Det torde behöva påpekas, att det ej alltid är så önskvärt att allehanda läkarböcker spridas ibland allmänheten, som ofta av desamma ta mer skada än gagn.

Rent psykologiskt är det ofta så, att läser man i en läkarbok när man tror sig iakttaga någon sjukdom i de kroppsliga organen, framför allt på hjärt- och bröstsjukdomarnas område, så verkar denna läsning ofta nedslående och depressionerar den läsandes tanke- och känsloliv, vilket gör att ofarliga symtom, genom tankens koncentrerande på desamma, efter någon tid kunna bli allvarliga och bita sig fast inom organismen. Ty det är ingenting, som i vissa fall, har så stor inverkan, som fruktan och rädsla rent psykologiskt har att förbereda organismen för sjukdomar.

Ett friskt och sunt tanke- och känsloliv är därför en viktig betingelse i kampen mot ohälsa.

Men om å ena sidan läkarboken kan ha menliga följder, rent psykologiskt sett, så kan den även verka till skada genom att man vid farliga, organiska sjukdomar, till följd av läkarbokens studium, försummar att söka läkare i tid.

Knut Kjellberg brukade ofta vid

sina medicinska föreläsningar säga, att det första man borde göra när man kom hem var att bränna sina läkarböcker, om man tilläventyrs var i besittning av sådana.

Dessa erinringar har med avsikt givits här i förbigående, för att göra möjligen ivriga läsare av allehanda läkarböcker — ty sådana "förlästa" personer finnas — uppmärksamma på olägenheter som kunna uppstå genom för mycket studium av den sortens litteratur.

Den av Tidens förlag nu påbörjade läkarboken kommer att byggas på nyaste rön och erfarenheter och redigeras, under medverkan av ett stort antal specialister, av en framstående läkare, varför den torde få ett vida mer tillförlitligt innehåll än alla äldre, förut utgivna läkarböcker här i landet.

Det nu utkomna andra häftet innehåller bland annat, om förkylnings-sjukdomar, bröstsjukdomar av olika slag etc., varvid stor vikt lägges vid att förekomma sjukdomar och disposition för desamma.

Priset: 85 öre pr st. för c:a 20 st. minst 32-sidiga häften. V.

(Forts. fr. sid. 1.)

hör till vårdandet av liv och befrämjande av de sunda utvecklingsmöjligheterna. Flera av kongressens beslut vittna härom. Men vi ha många stora problem att brottas med och vi få inte draga oss undan och mena, att vi som kvinnor inte kunna förstå eller det skulle vara obehövt för partiet att vi aktivt deltaga och föra fram våra meningar.

En sådan ställning ha vi inte rätt att intaga. Partiets alla organ måste vara friska och verksamma, ty det är styrkan att alla bidra med sina meningar och sitt arbete. Uppslutningen i massa kan ha sin mission att fylla, men ju större partiet blir och ju fler uppgifter det får att lösa, desto nödvändigare är det att dess medlemmar äro individer, som tänka och hava stark rättfärdighetskänsla som de giva uttryck åt.

Vår uppgift till valen är också att låta detta sinne behärska oss och gör det så, då förbereda vi oss redan nu till att särskilt upplysa våra medsystrar om socialismens mål och dess möjligheter till förverkligande.

S. V.

"Mången äger icke det hus, i vilket han bor, icke en fotsbredd jord, intet, utom något lösöre. Men det finns ett annat slag av tillägnelse än det genom köpebrev och kontrakt. Man kan vandra genom socknar och hela härader och i sig till omistlig besittning upptaga skogar, gårdar, vägar, backar, ytornas sänkning och höjningar, linjernas mjuka spel. Var som helst kan man insamla skatter. Himlens ljusa leende, vindens friskhet och fåglarnas sång tillhöra den som uppfångar dem. Utan ägodelar behöva vi icke leva i en så oändligt rik värld. Var och en, som kan se och minnas, kan förvärva sig ett större och verkligare livsmaterial än den mäktigaste jorddrott. Lär dig att göra till ditt det som du icke äger! Allt som vi verkligen sett och upplevat är vår tillhörighet, och det i minst lika hög grad, som om det vore vår borgerliga egendom."
(Ur Personlig kultur. Av C. Lambek.)

Varför kvinnorna böra delta i arbetarrörelsen.

Ur tidningen Folket ha vi hämtat följande maningsord till kvinnorna.

Bland kvinnorna ha en allt för stor del hållit sig passiva när det gällt arbetareklassens kamp för bättre sociala förhållanden. De ha oftast resonerat som så: det angår icke oss så mycket, det överlåta vi åt männen, det får bli deras sak att klara upp de sociala striderna och missförhållandena! Så har det resonerats. Men glädjande nog börja även kvinnorna inse sin oumbärlighet i den sociala kampen. Och de äro oumbärliga.

Låt oss blott icke, varken gifta eller ogifta komma med några ursäkter för att vi försöka hålla oss undan. — Jag kan icke gå på möten, föredrag eller kurser, jag är så upptagen hemma . . . Jag kan icke komma ifrån för barnens skull, de kunna icke lämnas åt sig själva . . .

Jag känner det så väl, barnen som man älskar. Dessa små hjälplösa varelser, måste man ägna den största omsorg.

Det är återigen just för barnens, för det uppväxande släktets skull, som kvinnorna böra vara med och delta i kunskapsförstandet och den sociala kampen. Men förutsättningen för att de skola kunna utträta något är att de duktigöra sig själva och på så sätt i en för arbetareklassen gynnsam riktning inverka på det uppväxande släktet.

Och finns det vilja, finns det råd även för detta, om än vanskligheterna äro stora.

Arbetarehustrun har i allmänhet ingen jungfru att överlåta barnen till. Att taga dem med går heller inte alltid för sig, åtminstone icke då det gäller aftonkurser eller möten, där lokalerna gärna äro fyllda med tobaksrök. Och för övrigt böra barn gå till sängs tidigt och på en bestämd tid. Det kunde då mycket väl tänkas att man träffar en överenskommelse med sympatiserande kvinnor i samma hus eller i närheten, så att man åtager sig att tillse barnen för varandra.

Det är även nödvändigt, ifall barnantalet hotar att bli för stort att hustrun och mannen allvarligt dryfta detta spörsmål. Ty här gäller icke allenast dem själva, men hela arbetareklassens intressen. Jag tror nu icke på att arbetareklassens kvinnor

Från Partikongressen.

”Tiden går och vi följa med”, och händelserna, hur markanta de än äro, måste även lyda denna lag.

Det var länge sedan vi voro samlade till kongress inom soc.-dem. partiet, varför, det måste vi medge, partikongressen var, om inte efterlängtd, så dock motsedd med vissa förväntningar. Under fyra år kan hända mycket, även i det lugna Sverge och otvivelaktigt har det även hänt en hel del, som måste som erfarenhet läggas till grund för kommande arbete. Det var många viktiga beslut som fattades för det organisatoriska arbetet, och kanske i ännu högre grad för det som anger partiets kampställning i politiken. Allt är så utförligt refererat i partipressen att varje intresserad kan få del av kongressens arbete och beslut. Vi vilja endast nämna, att vid denna kongress var det åtminstone sex kvinnor med som ombud, alla tillhörande kvinnoförbundet. Det är ju inte något epokgörande, men dock ett litet framsteg. En kvinna blev vald i partistyrelsen, nämligen Olivia Nordgren och till suppleant Agnes Söderqvist. Till första suppleant i V. U. valdes Signe Vessman.

Hur sparsamt än kvinnorna här kommit med som representanter, så kommer det dock att glädja många och lätta upp arbetet, ty liknöjdheten för organisationsarbetet bland kvinnorna kanske kan skingras genom denna kongressens ställning. Ett beslut som i hög grad pekar på vad kongressen ansåg nödvändigt i det kommande agitationsarbetet var dess understrykande av punkt 8 i den ”handledning för socialdemo-

kratiska arbetarepartiets organisationsarbete”, som antogs under 1923 års konferens med ledarna för partidistriktens organisationsarbete och som har följande lydelse:

”Organisationsarbetet bland kvinnorna.

Distrikten och arbetarekommunerna måste ägna organisationsarbetet bland kvinnorna betydligt större uppmärksamhet än hittills. När agitationen ordnas för bildandet av kvinnoklubbar, böra distriktet och arbetarekommunerna icke endast moraliskt utan också ekonomiskt stödja densamma. De böra ordna mötena för bildandet av kvinnoklubbar. På sådana platser, där förutsättningarna äro små för bildandet av klubbar, skola kommunerna ordna kurser i föreningskunskap för ett mindretal kvinnor, som på så sätt kunna bli intresserade och dugliga att ställa sig i ledningen för en klubb.

Det är särdeles viktigt, att det bedrives ett intensivt socialistiskt upplysningsarbete bland kvinnorna, sedan de blivit politiskt likställda med männen.”

Med påpekande av detta uttalande och kongressens hållning i övrigt, där det inte förekom något som helst av misstro eller missljud mot kvinnornas organisationer, skall helt visst vårt agitationsarbete uppfattas med större sympati från männens sida ute i bygderna och vår önskan främjas att få arbetets män och kvinnor i långt större utsträckning förstående för att det är det gemensamma arbetet inom socialdemokratien som skall föra arbetareklassen framåt till bättre livs-
S. V.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara overkänsam vare sig det gäller agitationen för klubben eller Morgonbris.

och män i allmänhet önska sig en allt för stor barnskara. Förutom att en stor barnskara försvårar försörjningsmöjligheterna och försvårar uppfostran, försvagas även kvinnans personliga utveckling, därav det sociala intresset slappnar. Detta måste återigen inverka på barnen. Eva.

Kvinnoproblem och livsideal.

(Forts. fr. n:r 4.)

II.

Österrikiskan Rosa Mayreder berättar i förordet till sin bok "Sexualitet och kultur", att de flesta av essayerna i detta arbete voro skrivna redan före krigsutbrottet. Detta är orsaken till att hon ser på vår gamla kultur jämförelsevis optimistiskt. Rosa Mayreder har i sin sista bok tagit sikte på problemet, *vad kvinnan enligt sin natur bör vara*, och söker giva en lösning på detta problem.

I det väsentliga bygger Rosa Mayreder på samma synpunkter som Gina Lombroso-Ferrero. Hon säger: "Utgångspunkten för all olikhet mellan könen är den ojämna fördelningen av fortplantningens uppgifter. Den betungar det kvinnliga släktet oproportionerligt i jämförelse med det manliga; å andra sidan förvägrar den mannen vissheten om organiskt samband med avkomman." Men det är först med kulturens uppträdande, som olikheten i könets ställning tilltager, och kvinnan som moder slutligen dukar under för mannen som fader. När arbetet specialiseras, och egendomsbegreppet utvecklas, uppställer mannen anspråk på sin avkomma såsom ägodel och skapar en inrättning, som kan i någon mån försäkra honom vissheten om att barnen äro hans. Det är parätkenskapet som uppkommer. Genom att kvinnan är bunden

Av fortplantningens besvär blir hon, efterhand som kulturen skrider framåt, urståndsatt att följa mannen till det högre arbetets gebit. Civilisationen, sådan den vuxit fram genom århundraden, visar även en ensidigt manlig karaktär. Produktivitetens överspänning, kravet på specialisering och minnets överlastning gör den moderna människan till en maskin. Vad som fattas nutidens kultur är förmågan att lyssna. Denna förmåga — receptiviteten — hör just till kulturens kvinnliga sida. Och utan den kan inte ens ett harmoniskt sällskapsliv uppkomma. "Den moderna civilisationens väsen är manligt även i det hänseendet, att den massvis frambringar medel av alla slag utan att avvakta deras kulturella assimilation, liksom det är den manliga organismens natur att slösa frön till övermått, obekymrad om deras

möjlighet till utveckling, under det kulturen liknar en kvinnlig organism, som alstrar livets form i långsam växt."

Vårt andliga livs betänkligaste lyte är således inte överdriven feminisering utan i stället överdriven maskulinisering. Men att kvinnan skulle övertaga de andliga kulturuppgifterna, medan mannen ägnar sig åt det grövre civilisationsarbetet, är varken önskvärt eller praktiskt utförbart. Då skulle endast kvinnorna bli harmoniska och estetiska uppenbarelser, männen åter mekaniserade barbarer. Kvinnorna äro genom sin konstitution fysiskt underlägsna männen och dessutom bundna vid moderskapets uppgifter. Man lägger därför kvinnorna till last, att de öva ett hämmande inflytande på framåtskridandet, att de ha ett långsammare tempo än mannen. Men just i den kvinnliga konstitutionens underlägsenhet, i dess strängare naturbundenhet ligger en av möjligheterna för återställandet av jämvikten i kulturfolkens levnadsvillkor. "Denna tendens till utsvävning, sinnlig och andlig, som i allmänhet vidlåder den manliga naturen, har tagit sitt sista uttryck i den moderna civilisationen, kan finna en motvikt i den kvinnliga naturen med dess tendens till avrundning, till samlad ro, till formbuden ordning, vilken rymmer så värdefulla kulturelement." — — — "Först när den kvinnliga naturen får verka på samma områden som den manliga, kan den möjligtvis ernå den begränsande makt som skulle indämma det civiliserade livets ström och avvärja fullständig översvämning." — "Skall denna könsdifferens göra sig gällande vid en kulturell nygestaltning av livet, kan det ske endast under förutsättning av könets obetingade sociala jämställighet, kvinnornas tillträde till alla manliga yrkesbanor — även med risk att de till en början, medryckta av det manliga livsjäktets virvel, lida kännbara avbräck i kulturkvalitet."

Här är att märka, att Rosa Mayreder intar en annan och radikalare ståndpunkt än Gina Lombroso. Båda framhålla männens och kvinnornas fysiska och psykiska olikheter, men Gina Lombroso menar, att kvinnan på grund av sin läggning skall begränsa sin verksamhetsfär i samhäl-

let till de speciellt kvinnliga uppgifterna, under det att Rosa Mayreder vill se kvinnan vid mannens sida på alla verksamhetsområden och anser detta nödvändigt som ett motgift mot kulturens fullständiga mekanisering. Den sistnämnda författarinnan framhåller även, vad kvinnorörelsen betyder för kulturen indirekt, därigenom att den förvandlat kvinnan från sak till person. Och det är först när kvinnan blir en personlighet, som hon får full möjlighet att göra specifikt kvinnliga inflytelser gällande i den sociala kulturen. Personlighetsmedvetandet är första betingelsen för kvinnokönets sociala likställighet. Men med personlighetsmedvetandet följer en av kvinnornas stora uppgifter, nämligen bekämpandet av de sexuella missförhållanden, som kulturmänskligheten lider av. Prostitutionen innebär ett förnekande av den kvinnliga personligheten, ty när en kvinna mot betalning tjänar som medel att tillfredsställa ett fysiologiskt behov, så gör hon sig själv till sak och drar ner könsförhållandet till den nivå, där kvinnan endast är viljelöst verktyg för den manliga övermakten. Men inte bara detta gör prostitutionen fördömlig för kvinnor i gemen. Den innebär även ett gissel och en fara för alla kvinnor, som ägna sig åt makans och moderns uppgifter, då den är bärare av smittosamma sjukdomar, som utbreda sig till avkomman. Därför bör det ligga i kvinnornas intresse att bekämpa prostitutionen. Detta är den ena av kvinnans två stora sociala kulturuppgifter i vår tid.

Den andra stora uppgiften är kampen mot kriget. Kriget är, menar förf., inte bara en politisk företeelse, inte bara ett verk av intriger; det är också en instinktsak. Genom alla faser av kulturutvecklingen skulle inte kriget ha kunnat hålla sig, om det bara påtvingats folken av en liten grupp makthavande utan att främjas av människornas instinktliv. Teoretiskt sett representerar kriget den absoluta manliga aktivitetens sista och fruktansvärdaste konsekvens. — — — "För kvinnan måste människoliv vara dyrbarare än för mannen, eftersom naturen har betungat henne ensam med de lidanden och svårigheter dess tillblivelse kostar." Kri-

(Forts. å sid. 12.)

Från Socialdemokratiska Kvinnoförbundets kongress.

Miina Sillanpää.

Aina Lehtokoski.

Inger Kristiansen.

Kongressen öppnades den 3 juni i Sv. Läkaresällskapets lokal under synnerligen anslående former. Lokalen var prydd med vita och röda fanor och standar från avdelningarna och bland de nittio ombuden rådde den bästa stämning. Många gäster hade även infunnit sig och med högtidlighet hälsades gästerna från grannländerna Finland och Norge, som låtit sig representeras av fru Miina Sillanpää, ordf. i finska kvinnoförbundet, och en av pionjörerna inom det norska socialdemokratiska partiet, fru Kristiansen. Dessutom hade den finska socialdemokratiska lantdagsgruppen sänt en av sina tolv kvinnliga medlemmar, fru Aino Lehtokoski.

Svenska socialdemokratiska partistyrelsen företrädades av hrr Rickard Sandler och Ernst Eriksson och det socialdemokratiska ungdomsförbundet av hr Rickard Lindström. Vidare märktes bland de inbjudna sekreteraren i Kooperativa kvinnogillesförbundet fröken Agnes Jonsson, fru Lennholm, företrädande de kvinnliga fackorganisationerna samt fruarna Agnes Söderqvist, Nelly Thüring, Maja Björkman-Broberg och Sigrid Lundin.

Högtidligheten inleddes med musik, varefter skådespelerskan fröken Jessie Wessel på sitt betagande sätt reciterade K. J. Gabrielssons "Skulle jag glömma, jag?" samt Viktor Rydbergs "Klockorna".

Förbundets ordförande, fru Signe Vessman, hälsade gäster och ombud välkomna,

varvid hon erinrade om de mest markanta sociala och politiska händelserna under de förflutna fyra åren, förbundets arbete, såväl det inre skolningsarbetet som dess aktioner utåt, och betonade förbundets vilja till samarbete och samförstånd med partiet och uttalade den förhoppningen, att denna kongress skulle göra än mer klart nödvändigheten av kvinnornas deltagande i partiarbetet — icke minst för männen, som på många håll fela just i detta avseende.

Till kongressen hade ingått telegram från motsvarande kvinnoorganisationer i Holland, Österrike, Tyskland och England samt från socialdemokratiska partistyrelsen i Danmark. Sedan dessa välgångsönskingar delgivits kongressen framförde hr Sandler partistyrelsens hälsning till kongressen.

Hr Sandler påpekade, att valet av tidpunkten för kvinnokongressen så att den kommit omedelbart före den stora partikongressen naturligtvis förestavats av vissa praktiska skäl, men hr Sandler sade sig i detta även se ett uttryck för kvinnoförbundets önskan om sin nära anslutning till partiet. "Jag tar det som en markerad solidaritetsförklaring, vilken jag kvitterar med att betyga partistyrelsens glädje att se de socialdemokratiska kvinnoorganisationerna växa i styrka och målmedvetenhet. Jag kan glädja de närvarande med att siffran för partiets kvinnliga medlemmar uppgår till 20,000 och jag önskar att denna respektabla siffra ytterligare måtte snabbt växa.

Vi stå ju inför en valstrid, som blir politiskt avgörande för år framåt. Kvinnorna ha redan gjort sin entré i det politiska livet. Det blir alltså en repetitionsövning i höst, i vilken vi hoppas att det skall bli ett livligt deltagande — icke enbart av kvinnorna utan även av männen, som visst icke fela så litet vid fullgörandet av ifrågakarande medborgerliga plikt. Hur kvinnans insats i det politiska livet

kommer att bli, därom kan jag ingenting profetera, men det är icke tu tal om att icke en hel rad frågor förefalla att ligga kvinnorna närmast. Personligen ber jag att få ge uttryck för den kätterska önskan: Måtte kvinnorna i sin politiska gärning icke bli alltför lika oss män. Jag tänker närmast på den frågan, som skall dominera i den förestående valstriden, nämligen militärfrågan. Jag tillhör de visst icke få män, som vänta att kvinnorna skola åvägbringa en avgörande vändning i sakernas läge. De naturliga fredsinstinkterna hos kvinnorna måste mobilisera dem till ett massdeltagande i valet. Det är helt säkert icke för mycket sagt att kvinnornas deltagande kommer att få en absolut avgörande betydelse. Här står det och väger hur det skall gå att skapa fram en socialdemokratisk majoritet i andra kammaren, utan vilken det icke finns den erforderliga fasta grunden för ett effektivt reformarbete. Liksom männen i de borgerliga kretsarna äro livligare i sitt intresse för valen än arbetarna, äro de borgerliga kvinnorna aktivare valdeltagare än arbetarekvinnorna. Kunde emellertid samma intresse vinnas inom arbetarekvinnornas kretsar, komme avgörandet att falla för en socialdemokratisk andra kammarmajoritet.

Men en stor rörelses framtid är naturligtvis icke given med den yttre framgången, utan rörelsen måste äga en inre soliditet. Med hänsyn till detta är det mycket glädjande att erfara det allt starkare bildningsarbetet inom arbetarörelsen. Som representant för A. B. F. har jag alldeles särskild anledning att uttrycka min glädje över att intresset för det inre skolningsarbetet även är i stigande inom kvinnoorganisationerna.

Härefter talade lantdagsledamoten fru Mina Sillanpää, som vi känna och högt värdera sedan långa tider tillbaka och vars tal mottogs med starka applåder.

Hon framförde Finska soc.-dem. kvinnoförbundets hälsning och gav

Kongressen i arbete.

en resumé över händelserna inom arbetarörelsen i Finland under de sista åren.

Genom inbördeskriget förlorade vi en stor del av våra inom partiet skolade veteraner. Detsamma var fallet även med den socialdemokratiska kvinnorörelsen. En del partikamrater stupade i kriget, andra flydde till Ryssland och flera kommo för långa tider i fängelser. Att arbetet då kändes svårt, ja, nästan omöjligt att fortsätta, är ju naturligt då man tänker sig att återstoden av arbetarepartiet splittrades i tvenne grupper, socialdemokrater och kommunister. All den bitterhet och det lidande inbördeskriget lämnat efter sig hade berett god jordmån för kommunismens spridning i Finland. Dessutom utövades ivrig agitation från ryskt håll i samma syfte. Att ej socialdemokraterna genast ingrepo med järnhand mot kommunismens spridning var ett stort misstag. En följd härav blev att kommunisterna omhändertogo hela fackorganisationen och samma öde skulle även kvinnoförbundet gått till mötes, om vi ej genom ivrig upplysningsverksamhet kunnat avhålla en stor del av föreningarna från att sluta sig till kommunisterna. Kommunisterna berövade oss även Kvinnoförbundets tidning Tejöläisnainen (Arbetarekvinnan) och dess kontanter, cirka 15,000 finska mark, men nämnda tidning existerar ej mera. Vår verksamhet har trots alla stora motgångar varit fram-

gångsrik och välsignelsebringande i talrika arbetareled. Det praktiska livet har övertygat oss om, att endast socialdemokratiskt arbete bringar oss lycka och framgång i de förhållanden vi nu leva i vårt land. Den kommunistiska kvinnoföreningen har enligt kommunisternas eget beslut såsom obehövlig upphört.

Den kommunistiska rörelsen har sålunda visat sig kunna endast söndersplittra och tillintetgöra allt det arbete det soc.-dem. partiet under åratals uppbyggt. Resultatet synes tydligt redan däri, att kommunistiska partiet ej fått en enda kvinnlig representant till riksdagen detta år.

Vårt svåra arbete har betydligt förbättrats genom att från fängelset återvändande kamrater återförenat sig med oss samt blivit den soc.-dem. fanan trogna. S. D. K. F. startade en ny tidskrift Tone-ritaf (Kamraten), som utkommer två gånger månatligen och underhålles av förbundet. Det S. D. K. F. har tvenne stadigvarande tjänstemän, en sekreterare samt en ekonom. Dessutom har förbundet beständigt i sin tjänst en agitator.

Lantdagsledamoten fru Aino Lehtokoski, en liten stilla och sympatisk finska besvarade ordförandens hälsning med följande ord:

Ärade svenska kamrater!

Av den finska socialdemokratiska riksdagsgruppens kvinnliga medlemmar har

mig anförtrots det angenäma uppdraget att uttala våra kamratliga hälsningar samt tillönska kongressen lycka i dess arbete. Det är första gången Finlands kvinnliga socialdemokratiska riksdagsrepresentanter äro i tillfälle sända representanter till någon av edra kongresser. Det känns därför, som om ett fastare samarbete och en starkare känsla av kamratskap komme att uppstå och det hoppas vi där, på andra sidan om Bottniska viken, av allt vårt hjärta. Vi hoppas det därför, att vi socialdemokratiska arbetarekvinnor hava så mycket gemensamt. Det socialistiska arbetet är ju inriktat på att skapa ett nytt samhälle, som tillförsäkrar alla bröd och rätt.

Detta viktiga strävande har också den finländska socialdemokratiska riksdagsgruppen sökt befordra. Härvid hava de jämförelsevis talrika kvinnliga representanterna försökt få till stånd förbättringar i arbetareklassens bildningsförhållanden samt framför allt arbetat på att skapa skydd åt arbetarekvinnorna, arbetareungdomen och arbetarebarnen, mot kapitalismens fördärvbringande verkningar. Särskild uppmärksamhet har även fästs vid befastandet av förbudslagen och förbättrandet av bostadsförhållandena. Detta arbete har ofta, särskilt under de senaste åren, varit mycket svårt. Medborgarkriget och dess grymma efterspel förstörde tusentals arbetarehem och gav upphov till en här av adertontusen föräldralösa arbetarebarn. Trots svårighet-

terna har det gått framåt, om än mycket återstår att göra.

Vad sedan de socialdemokratiska kvinnornas representation i riksdagen beträffar, så har den varit ganska betydande ända från den första enkammarens dagar. I den senaste riksdagen hade vi elva av partiets femtiotre platser. Nu hava vi tolv platser av partiets sextio. Vad de andra partiernas kvinnliga representation beträffar, så må det nämnas, att det i den nuvarande kommunistiska riksdagsgruppen icke finnes en enda kvinna. Det samma är fallet med svenska folkpartiet och agrarförbundet. Samlingspartiet har fyra och framstegspartiet en kvinnlig representant. Också i denna fråga har jämlikheten bäst tillgodosetts av det socialdemokratiska partiet. Som jämbördiga arbetskamrater såväl i riksdagen som i utskottet hava de socialdemokratiska riksdagskvinnorna verkat för att bereda proletariatet bättre livsvillkor än det hittills haft.

Ärade svenska kamrater! Jag är säker därpå, att ni här arbeta för förverkligandet av samma mål, om än med större förmåga och med kunskapsrikare skaror än vi därborta, varför också Edert arbete varit rikare på frukter än hos oss. Jag uttalar ännu en gång vår hälsning och önskar edert betydelsefulla arbete all framgång. Må kamratskap och samhörighetskänslan emellan de båda ländernas socialdemokratiska kvinnor växa och befästas.

Fru Kristiansen, ordf. för Norges socialdemokratiska kvinnoförbund, är en ledig och medryckande talarinna.

Hon gav i stora linjer en överblick av slitningarna och stridigheterna inom den norska arbetarörelsen allt sedan 1909 och fram till den genom kommunisterna åstadkomna klyvningen. "Vi kvinnor — sade fru Cristensen — kände det oerhört bittert att gå ut ur den organisation vi under år varit med om att bygga upp, men vi äro i dag glada att vi handlade som vi gjorde och ej uppgåvo våra ideal. Det 1922 startade socialdemokratiska kvinnoförbundet växer stadigt och har nu 1,600—1,700 medlemmar.

Fröken Agnes Jonsson framförde en hälsning från de kooperativa kvinnogillena, framhållande hur mycket svårare arbetarekvinnornas samhälliga arbete ställer sig i jämförelse med andra klassers kvinnor, som äga kunskaper och mera tryggad ekonomi.

Hr Rickard Lindström, ordf. för Soc.-dem. ungdomsförbundet,

framhöll den stora likhet och därmed även det starka samband beträffande deras grunduppgift, som förefinnes mellan kvinnoförbundet och ungdomsförbundet. Det är ju så, att de inrikta sig på att vara den stora rörelsens kärna. De söka tillföra partiet styrka. För ungdomsförbundet gäller det alltså att gripa tag i ungdomen för att därmed säkerställa tillflödet av ny kraft till moderorganisationen. Bland ungdomsförbundets 17,000 medlemmar finns ett stort antal kvinnliga medlemmar. *Vi hoppas kunna uppfostra dessa att en gång kunna överlämnas till kvinnoförbundet och partiet till medverkan vid uppfyllandet av de stora socialdemokratiska uppgifterna.*

Härefter förklarades kongressen öppnad och började dess förhandlingar med utseende av funktionärerna.

Till att leda kongressens förhandlingar utsågos fruarna Agnes Söderqvist och Sigrid Lundin samt till sekreterare fruarna Svensson-Ågren, Eskilstuna, Anna Käll, Sparreholm, Hulda Flood, Uppsala och Jenny Larsson, Stockholm. Sedan styrelse- och revisionsberättelser granskats och godkänts slöts dagens förhandlingar och företogs en utflykt till Saltsjöbaden med båt för att ombuden skulle bli i tillfälle att se något av Stockholms skärgård. Efter framkomsten tillgäde allesammans omedelbart till den en halvtimme därifrån belägna Neglinge Folkets Hus, där ett väldigt kaffebord väntade, på vilket tronade ett par väldiga spettekakor skänkta av kamraterna Ida Rosenqvist, Hälsingborg och Anna Ljungqvist, Åhus. Under festlig stämning förflöt aftonen med tal av Agda Östlund, deklamation av Sigrid Karlsson, Märta Larsson och Anna Ekberg Åkesson.

Under de följande dagarna arbetade kongressen under högtryck till långt inpå natten. Att referera förhandlingarna skulle taga hela Morgonbris utrymme i anspråk och då det finnes stora utsikter för att protokollen snart bliva tryckta, så inskränka vi oss till omnämnande av endast en del.

Till behandling förelåg frågan om institutions-, agitations- och bildningsarbetet. I sistnämnda fråga antogs följande uttalande:

"Kongressen uttalar sin livliga anslutning till upplägget av en fond till utdelandet av stipendier bland medlemmarna för genomgående av folkhögskolekurs vid Brunnsvik eller annan folkhögskola. Tillskottens storlek till fonden skola vara frivilliga men obligatoriskt för varje avdelning att insända till förbundet minst 5 kr. pr år till densamma. Ävenså ger kongressen förbundsstyrelsen i uppdrag att på lämpligt sätt försöka väcka medlemmarnas intresse för genomgående av folkhögskolekurser."

Frågan skall gå till omröstning i avdelningarna.

Förslag hade väckts att en studieledare skulle tillsättas att organisera och leda upplysningsarbetet inom förbundet. Detta förslag remitterades till den blivande förbundsstyrelsen för utredning.

Diskussionen om minskade föreningsavgifter resulterade i instämmande i förbundsstyrelsens uttalande:

"Att söka få mindre avgift till partiet för medlemmarna, som genom kvinnoklubbarna äro kollektivt anslutna, torde icke giva någon nämnvärd ekonomisk lättnad, då en del av avgiften tillfaller arbetarekommunerna, och att få kvinnorna befriade från utgifter till arbetarekommunerna medelst kollektivanslutning till partiet genom kvinnoförbundet är omöjligt under nuvarande organisationsformer. Därigenom skulle också kvinnorna avsäga sig alla rättigheter inom arbetarekommunerna, då inga avgifter tillföllo dessa. Vi böra icke framskapa en särställning för kvinnorna inom partiet, som diskvalificerar deras rättigheter. Men då kontingentfrågan otvivelaktigt spelar en stor roll i kvinnoklubbarnas verksamhet, torde det vara nödvändigt att utreda i vad mån de socialdemokratiska kvinnornas organisationsformer kunna förenklas och utgifterna minskas, varför den blivande förbundsstyrelsen får i uppdrag att utreda denna fråga och utarbeta ett förslag att utsändas för behandling i avdelningarna."

Kongressen tar ställning till frågan om änkepenning.

Från Bjuv och Eskilstuna klubbar förelågo motioner om åtgärder för ett snart realiserande av änkepenningen.

Fröken Lindhagen erinrade i ett inledningsanförande om riksdagens beslut i barnavårdsrådsrådsfrågan härom dagen och yttrade i temperamentsfulla ord, att hon trodde det berodde på de socialdemokratiska kvinnorna, om det nu äntligen skall bli understöd till änkor, vilket Danmark haft så länge och till så allmän tillfredsställelse. Kvinnorna få ej slå sig till ro med detta, att riksdagen uttalat sig för en utredning av frågan, utan nu gäller det att passa på, då frågan kommer på remiss till olika myndigheter och institutioner. Tal. påpekade hur en sådan fråga kan gå igenom t. ex. fattigvårdsstyrelserna med resultat att det förklaras ej föreligga något behov av den ifrågasatta åtgärden. Visar det sig, att en sådan fattigvårdsmyndigheternas förklaring blir avgörande, måste socialdemokraterna säga ifrån, att dessa myndigheter ej få bli ensambestämmande. Tal. slöt sitt anförande med en livlig uppmaning till kvinnorna att uppmärksamma frågan i de nämnder de sitta med.

Fru Maja Björkman-Broberg framhöll, att man nu allmänt i utlandet söker lösa denna barnavårdsfråga mindre ensidigt, i det man även tar hänsyn till änkingars barn. De ensamma fädernas lott är ej heller sällan mycket bekymmersam.

Fruarna Agnes Söderqvist och Kristina Ekberg förklarade, hur ett spörsmål av ifrågavarande art ute på remiss i fattigvårdsstyrelserna behandlas. Ordföranden meddelar, att en skrivelse rörande det eller det ärendet har kommit honom tillhanda, varpå han har svarat så och så. Äro då ej styrelsens övriga medlemmar tillräckligt uppmärksamma, kan lätt den betydelsefullaste fråga avfärdas så lättvindigt. Talarinnorna visste det av egen erfarenhet.

Fru Ruth Gustafson betonade, att arbetarekvinnorna skola förbli trogna sitt program, att all barnavård skall vara skild från fattigvården.

(Forts. å sid. 13.)

Heden.

Av Anna Björkman.

Det var den sista sommardagen före det stora regnet. Höst liknade den mest. Ty himlen flammade bjärtblå. Och solskenet föll klart och skarpt genom den tunna rymden. Luften kylig, nästan isig men härligt stark att dricka. Det kom sig väl av vinden, som stormade ohejdad över vidderna, tills den nådde strandskogen. På ett molnlöst fäste fanns intet att jaga. Men i snårskogen härjade den, bland eket, som ännu lyste färskt grönt, med furorna, som knakade och suckade under allmaktshärskarns hårda tuktan. Men all denna jordiska dvärgalät drunknade i rymdens mäktiga sorl.

Annars var luften tom. Ingen fågel tordes rida den vinden. Blott vildkaninerna vidhöll oerubbligt sitt obarmhärtiga förstörelsearbete. Skyddade och obekymrade grävde de vid trädens rötter. Utom en och annan, som firade söndag, låg och slickade solskenet rätt över stigen, vilken knappt märkbar slingrade mellan hedkullarna. Hedkullarna, som ännu knappt skiftade mot den stora rodnande fägring, vilken väntade dem om några knappa veckor.

Med ett blev det så slut med djurens helg. Vildkaninerna, arbetare och söndagsfirare, vädrade till, klippte med örnen och försvunno beskedligt till sina hålor eller hastade i språng över kullarna. Den flyende, buktande ryggen följde sandvägornas och blev borta bland skyddande snår.

Ty varje knyst bars skarpt och klart genom den tunna luften. Sanden hade skriket under steg. Det var mänskan, skogens och hedens och sandens herre, som stört undersåtarnas fred. Nu såg man dem.

En smärt ung man, smidig också han som ett djur. Han kom från hedvägens ensliga hus. Vinden drev hans blåglänsande svarta hår i testar över pannan mot ögonen. Obekymrad lät han den spela över sitt nakna bruna bröst. Lemmarnas starka skönhet förmådde de grova byxorerna och den tjocka vita skjortan ej dölja. Flickan vid hans sida blottade frikostigt sin unga fägring. Blusen var djupt ringad kring den bruna halsen, som dock skyldes av ett virrvarr av svart hår. Kjolen räckte knappt till de finvuxna knäna.

Nu hade de nått kulltoppens krön. Och där måste de stanna. Söderns eldiga barn voro de mer mottagliga för skönhet än de som tagit vidderna i varaktig besittning.

Louis Bourgeois: GÅRD FRÅN SILJAN.

Med flickan tryckt tätt intill sig visade gossen på landskapets fägring.

De unga vände sig mot mossbygden, från vars sumpgravar steg sothönsens skrän över hedebygden, som snart löpte ut i gnistrande gula fält, vars sken skönt bröts av gröna inslag: gårdsdungarnas träd. Den kraftiga bruna handen pekade på kyrkorna, över vilkas tindrande vithet takteget flammade rött. Den visade på hur möllevingarna, obekymrade om sabbaten, svingade sig i raseri för stormsuset.

De vände sig åt firsidans uthuggning, där havet vilade salt och blått i sin mäktiga vita sandgrav. Seglen lockade, bar-kade röda eller bart vita.

Men så vände han sig mot flickan. Hans grepp blev hett kring hennes skuldra. Han såg på henne med sin lysande svarta blick, och hennes ögon mötte hans. Hastigt följde de stigens slingringar, sökande sig till skogens sköte, som vaggat så många älskande unga.

Men heden kan också visa ett annat ansikte. Från mossmarkerna stiger ofta i kvällningen en vit, våt dimma, som suddar ut alla linjer. Luften blir bomullsmjuk, släpper knappt ett ljud genom sin tjocka töcknighet. Men underbart fagert vilar landskapet där, om månen är på fästet. Strålarna förmå knappt tränga genom dimdagern. Markerna ha förbytt sig till ett mjölkvitt hav, i vilket hedhusen bilda små tindrande öar, ty ljusen ha tänts bak rutorna. De små åkerlapparnas blygsamma stackar simma som små klimpar i töckenytan. Men vänsterhimmels rodnad för-

mår dimman endast svagt blekna, själv purprad av dess brand.

Sådan vilar bygden, när "daladyggen" tagit hedmarken i besittning. Lammen bräka ömkligt. Också korna låta oroliga. Markens djur trivas ingalunda i detta kalla bad.

Heden kan också visa andra bilder. Blott en enda varelse synes obekymrad om jordens drypande väta. Uppe på hedkullen vilar en ung gosse med armarna korsade under nacken. Ljungbädden är dock mjuk. Nu ha veckorna gått, nu lysa kullarna röda om dagen.

Endast skenbar är hans vila. Hans ögon speja vakna ut i natten, följande fyr-ljusets flamma, vars vandring dock på hans avstånd endast ter sig som en väldig skugga över halva himlen.

Timmarna gå. Trots att hans vana örnen spämt sig till intensivt lyssnande skönjer han inte stegen, hör han inte rösterna, förrän de ljuda tätt vid hans fötter. En vessla kunde inte krupit snabbare genom ljungen. Snabbt når han kammen av kullen vid yttersta hedhusets gavel, och nu undgår inte hans öga, som spejar över randen, hans lyssnande öra.

Han hör en mansröst tala på ett grovt, tryggt mål, han hör skratten, flickans klara klingande mot den mullrande själv-medvetna basen. Han ser hur det vit-hyllta karlansiktet blir rött, då den unge mannens armar pressas kring flickans smidiga rygg och hans mun lägger sig mot hennes. Hans blickar följa dem, då de smyga mot logen, vars dörr stänges.

Då fubblade hans fingrar feberheta kring kniven, där han stod vid den svarta

stängda porten, och han förbannade sitt öde, att han inte levde under en tid, då hedens vildman tämligen ostraffat kunde skipa sig rättvisa bland slättens fiendefolk, då tattarens kniv kunde vållustigt dricka blodet av en främling, som rövade svarta kvinnor.

När de åter syntes, när smeket och kysandet äntligen var slut — en lek, som bragte den svarte gossens blod i rykande sjudning, följde han lika ljudlöst främlingens vandring över heden. Knappt hade han behövt smyga, karlen gick där bred och säker. Aldrig kastade han en blick tillbaka, jordens kraftige son, som myndigt trampar den mark han är herre över. Tattaren följde honom också, när stigen gick över i den tuviga sandvägen, också när sandvägen mynnade ut i landsvägens mjölvita stoft. Tills de nådde bron, under vars mossiga valv ån skummade. Ja, skummade, ty detta var den tredje av den återvändande sommarens dagar. Under veckor hade regnet strömmat, vintern faktiskt rätt, om ock en grön vinter.

Rymden badade nu i månljus. På fåstet lyste nätternas härskare stor och hög. Daladyggen hade måst krypa åter till sin fuktiga hemvist i mossar och vattengravar.

Med ett stod förföljaren bredvid honom. Ett krokben sattes, ynglingens fingrar grepo skickligt om den fallnes strupe, och så hivades den tunga kroppen över bro-räcket av ett par armar, som syntes svikta under sin jättebörd men som dock rädde över den. Ett plask, ett skummande av mycket vatten och så tystnad, blott sorlet av forsen. Strömmen hade tagit den slagne.

Men ynglingen tog själv räcket i ett djärvt språng, kom ner på viga fötter i den våta strandleran och sprang längs skumbrädden, följande det rasande loppet. Han passade, att inte en utsträckt trädark, en buskgren, kunde lämna fäste åt ett par krampaktigt gripande händer, som räcktes efter stöd.

”Hör du”, skar hans röst så genom tystnaden, ”kan du höra mig, djävel, kan du förstå, att det är jag, som har dödat dig. Du ska fattat, varför du nu ligger där och sprattlar, tills du dör. Kan du höra, att det var för du rörde’na min tös, min tös.”

Ös — ös, ljöd skogens eko. Annars kunde ingen röst svara honom. Armarna sträcktes ej längre. Benen följde motståndslöst den vilda strömmen. Ett stumt svart bylte fördes fram mot öppnare vatten, mot havet, som brusade i fjärran.

(Forts. fr. sid. 7.)

get är det fruktansvärdaste onda, som det mänskliga samhället släpar med sig genom årtusendena. Och det står i tragisk motsats till den moderna människans intellektuella nivå. Den för kvinnosläktet kanske ödesdigraste av krigets följder är den sexuella tygellösheten, som alltid följer med krigstider. Om alltså kvinnorna besinna sina naturliga och sociala uppgifter, måste de obetingat förkasta kriget, avsky det som mänsklighetens fruktansvärdaste gissel. ”Om krigets bekämpande för mannen är en högre humanitets sak — så betyder det för kvinnan därutöver förutsättningen för att hennes eget kön i dess helhet skall kunna uppnå högre livsmöjligheter.” Endast om kvinnorna mot de rådande manliga värdena sätta sina egna, från den naturgivna olikheten utgående, komma de att med sitt inträde i det politiska livet vända ett blad i världshistoriens bok.

I kapitlet ”Sexuella livsideal” visar författarinnan, vilken ställning människan under olika kulturepoker intagit till sexualiteten. Under antikens tidevarv levde människorna i naiv livsbejakelse. Ande och natur utgjorde då ännu en osplittrad enhet. Sexualiteten var då ingen källa till inre konflikter. Under medeltiden utövade asketismens ande stort inflytande på kulturmänniskorna. Sexualiteten ansågs som något orent och förkastligt. Den tidens människor levde därför i en slags inre söndring, där det inte fanns någon möjlighet att förena ande och natur. De som ägde viljekraft nog att unkomma konflikten valde fullständig avhållsamhet, ty någon annan väg fanns inte. När man försökte genom kärlek förbinda det översinnliga med det sinnliga — ande och natur — kom man in i en ny epok, då jämviktstillståndet mellan andliga och sinnliga drifter återställdes i ny gestalt. Detta har så småningom skett under nyare tider. Men nutiden, som kommer med ett trassel av tendenser, motsägelser och kontraster, förenar alla tre typerna, som i ett riktning-löst kaos kämpa om överväldet. ”Bejakelse och förnekelse hoprörda, teori och praxis i strid.”

Vägen ur detta kaos ser Rosa Mayreder i det nya äktenskapet. Med det nya äktenskapet menar hon inte fri kärlek utan ett livsvarigt förhållande mellan man och kvinna, där den individuella kärleken mellan två personer göra dessa till en själisk

enhet. Den personlighetsmedvetna kvinnotypen, som skall sätta sin prägel på detta äktenskap, har än så länge att bekämpa de gamla kvinnotyperna: ”den primitiva enhetens typ”, som inte känner några konflikter mellan själ och kropp, därför att den saknar moral, och ”söndringens typ”, som betraktar erotikerna som någonting syndigt och skamligt, men rättfärdigar den genom sociala och religiösa skäl som något för samhället nödvändigt. Den förra kvinnotypen representeras i våra dagar av den prostituerade och den senare av den ärbara, borgerliga hustrutypen, som i grunden skäms för det erotiska men försonar sig med det av pliktuppfyllelse. I det nya äktenskapet, som är helgat av den stora, personliga kärleken, förekommer ingen söndring mellan kropp och själ, därför att kärleken är moralens lykta och vägvisare. Njutningen ensam kan ej förklara kärlekens makt, och därför kan även den känsla, som gör en man och en kvinna beroende av varandra, räcka, då den första entusiastiska förälskelsen är förbi.

Rosa Mayreder visar härmed egentligen inte på något nytt. Hon har endast samlat och på vetenskaplig-psykologisk grund uttryckt, vad mänsklighetens bästa, både bland män och kvinnor, sedan århundraden, ja, årtusenden tillbaka, drömt om och sökt uppnå. Men man kan inte undgå att lägga märke till, att hon har en speciellt kvinnlig syn på kärleken, därigenom att hon gör den till en mystisk känsla, en alltomfattande makt, varav den *enbart sinnliga kärleken endast är en liten del*. Kärlekens förverkligande är för henne ”det psykiska livets höga under”. Och denna höga kärlek, förverkligad i det nya äktenskapet, kan även utgöra en källa till den mänskliga kulturens nyfödelse. Författarinnan talar till sist om kärlekens idévärld såsom den värld, där människoväsendet utvecklar sina underbaraste gåvor och säger om den i de optimistiska slutorden: ”Och finns det ett vittnesbörd, som borgar för den mänskliga utvecklingens väg till högre existensformer, så är det denna idévärld.”

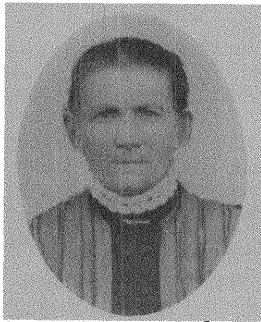
(Forts.)

SPRID MORGONBRIS!

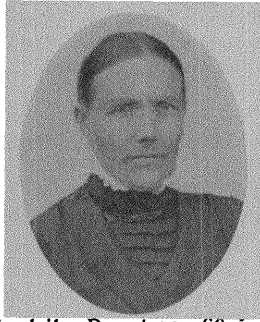
ANSLUT EDER TILL DEN SOC.

DEM. KVINNORÖRELSEN!

Två veteraner.

Anna Hanson 70 år.

Fredrika Bengtsson 60 år.

Härmed vill Ystads soc.-dem. kvinno-klubb presentera två av sina veteraner, vilka oförtrutet varit med sedan klubben bildades den 6 nov. 1899. Således i 25 år.

Anna Hanson, som fyller 70 år den 27 juni, har alltid med intresse arbetat för klubben, men är nu genom sjukdom förhindrad att deltaga däri, men följer med intresse klubbens verksamhet.

Fredrika Bengtsson fyllde den 8 maj

60 år. Hon har flera år suttit i styrelsen och haft många andra uppdrag. Med mycket stort intresse har hon arbetat för klubbens sjukkasse och varit med vid dess bildande.

För deras outtröttliga arbete och goda kamratskap önska vi dem allt gott och sända dem ett varmt tack.

Sekreteraren.

Ärkeänglarna besöka åter jorden.

(Översättning ur kap. VIII i Horace G. Hutchisons bok *The fortnightly club*. Murreys förlag. London.)

Det var ingenting särskilt att göra i himmelen och ärkeänglarna voro lediga. Gabriel sade till Mikael:

— Har du sett till den där planeten, jorden, på sista tiden?

— Nej, svarade Mikael. Jag har inte sett till den på länge. Jag skulle tro, det är en miljon år sedan. Någonting ditåt.

— Ja, jag minns, svarade Gabriel. Jag tror vi sågo på den tillsammans. Det var just nära den där nya saken, människan, höll på att utvecklas. Kommer du ihåg, vi tyckte den var så konstig. En liten maktlös sak var det, men den kunde uträtta, vad inga andra kunde. Den kunde planera för framtiden — jag menar göra upp planer och utföra dem. Mycket mer likt oss än de andra jorde-djuren...

Så ställde de båda ärkeänglarna sina ögon, så att de skulle kunna betrakta jorden. De blevo mållösa av häpnad. Efter en stunds tystnad sade Gabriel högtidligt: Mikael, det var det mest besynnerliga jag varit med om. Aldrig i mitt liv har jag sett en sådan utveckling på denna eller någon annan planet... Och

på så kort tid sedan! Människan är ju överallt, människan är ju allting! De övriga djuren ä ingenting. Vad! Det ser ut som om det funnes tusen miljoner människor!

Det är underbart! Dessa små varselser, dessa små människor ha blivit levande andar.

Men när han så lyssnade, bredde sig ett leende över hela hans anlete.

— Mikael! ropade han. Mikael, lyssna! Hör du vad dessa människor säga! De bedja till Gud, att han inte skall vara ond på dem! Ond — Gud ond! Och på sådana där små kryp! Hör bara, vad de säga — är det inte otroligt? "Fräls oss, Herre, från din vrede." Åh, Mikael, vrede! Att tänka att han, som de ändå tyckas förstå är skaparen av allt detta — och han slog ut sin väldiga arm och visade på den omätliga rymden — skulle kunna uppröras till vrede över sådana där små atomer! Naturligtvis kan han sörja över dem, röras till deltagande av det lidande de ådraga sig genom sina dårskaper under sitt hårda arbete i evolutionens skola på väg till större kunskap — men vrede! Att tänka sig, att de kunna uppröra skaparen av allt detta till vrede!

— Vet du vad? sade Gabriel. Jag kan tala om vad som snart kommer att hända jorden. Människorna fortplanta sig alldeles för fort. Den kommer snart att vara överfull.

— Ja, det ser ut så, sade Mikael.

— Kommer du inte ihåg, vad som hände på Jupiter? Först drevo de igenom en lag, att endast friska människor skulle få fortplanta rasen. Och knappt tusen år senare lagen om moralisk barnalstring, varigenom endast moraliskt friska fingo gifta sig. På några få generationer hade de gjort sig av med de moraliskt sjuka, alldeles som de tusen år tidigare utrotat de fysiskt sjuka. Det var fina typer på Jupiter, innan livet slocknade där — nästan änglar.

— Ja, men de skulle aldrig kunnat åstadkomma detta, om de ej haft gemensamma lagar för hela planeten. Dessa människor på jorden äro delade i så många nationer, var och en med sina lagar.

— Ja visst, sade Gabriel otåligt. Men du vet ju, att detta bara är ett övergångsstadium, som alla planeter gått igenom. Det komma de snart över. Ha de där krypen inte pratat en hel del om internationalism nu, medan vi lyssnat till dem? Det är begynnelse till gemensamma lagar för hela planeten. Naturligtvis måste det finnas lokala förordningar, det är nödvändigt på grund av olikheter i klimatet.

— Men lagarna själva äro ju bara ett övergångsstadium, eller hur?

— Javisst. Naturligtvis behöfve inte Jupitermänniskorna några lagar alls, när väl en gång alla människor voro moraliskt friska. De avskaffade så småningom alla dåliga lagar. Och ingen bröt eller ville bryta mot de goda lagarna. Och så upphörde lagarna att existera. Så kommer det alltid att gå. *Daphne.*

(Forts. fr. sid. 10.)

Efter ännu några diskussionsinlägg samlade sig kongressen i en resolution, vari den uttalade sin tillfredsställelse över riksdagens beslut om utredning rörande understöd till ånkors barn och uppmanade de socialdemokratiska kvinnorna i hela landet att var och en på sin ort arbeta för lösningen av denna viktiga samhällsfråga, såväl när den behandlas inom kommunalstyrelser som å möten inom eller utom klubbarna. Utredningen kan ej — betonades det vidare — med säkerhet lämna önskat resultat, såvida ej opinionen ute i landet allt fortfarande understryker vikten och betydelsen av stöd för hemuppföstran åt barn, vilkas mödrar äro ensamma i kampen för tilvaron. Kongressen anslöt sig även till tanken att understöd eller pensioner i tillämpliga fall skola givas på samma sätt till ånklingars som ånkors barn.

(Forts. i nästa n:r.)

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Skånes Socialdemokratiska Kvinnodistrikts konferens.

Skånes kvinnodistrikt höll sin sextonde årskonferens i Malmö annandag påsk. Konferensen öppnades av styrelsens ordf., fru Anna Hansson, Trälleborg, som i sitt hälsningsanförande gjorde en kort resumé över årets händelser. Dessutom erinrade fru Hansson om att ordföranden vid föregående distriktskonferens, den skånska veteranen fru Augusta Lindström, under året avgått med döden och yttrade några tacksamhetens ord för det stora arbete fru Lindström nedlagt inom arbetarörelsen i Skåne. En annan av de gamla kamraterna, fru Engström i Höganäs, hade under året lämnat distriktet för att resa till Amerika. Distriktets mångåriga ordförande, fru Björkman-Broberg, hade ävenledes på grund av ändrad verksamhet avgått. Fru Hansson uttalade distriktets tack för det nitiska och intresserade arbete hon nedlagt inom rörelsen, och föreslog att ett tacksägelsetelegram skulle avsändas till fru Björkman-Broberg.

Fru Hansson påpekade, att de kamratmöten, som under året anordnats av distriktsstyrelsen varit gott besökta och visat sig fylla ett verkligt behov. De ämnen, som diskuterats, bland vilka särskilt må nämnas förslaget om husligt arbete under lärlingslagen och frågan om kommunala förlossningshem, visade sig i hög grad intressera kvinnorna inom distriktet.

Distriktet har under året låtit representera sig på internationella kvinnokongressen i Hamburg genom sin dåvarande ordförande, fru Björkman-Broberg, och sänt två stipendiater, fruarna Anna Hansson, Trälleborg, och Ida Rosenkvist, Hälsingborg, till en av förbundet anordnad instruktionskurs i Stockholm. Dessutom har distriktsstyrelsen i samarbete med partidistriktet och de skånska arbetarekommunerna anordnat en agitationsturné med fru Hulda Flood, Uppsala, som talare.

Antalet klubbar inom distriktet uppgår till 25 med ett medlemsantal uppgående till 558.

Sedan dagordningen för konferensen upplästs, valdes fröken Ida Jönsson, Eslov, och fru Ida Rosenkvist, Hälsingborg, till att leda dagens förhandlingar. Till sekreterare utsågos fruarna Ester Persson, Landskrona, och Anna Linder, Malmö. Sedan fröken Jönsson övertagit klubban, föredrogs styrelse- och revi-

sionsberättelser, vilka godkändes och med tacksamt beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen lades till handlingarna. Där-efter övergick man till behandling av motionerna, varibland särskilt må nämnas motion n:r 1 från Trälleborgs kvinnoklubb angående representation vid förbundskongresserna. Denna föranledde en livlig diskussion och följande beslut fattades:

1) att val av ombud till förbundskongresserna skulle ske genom omröstning av klubbarna;

2) att distriktet indelas i minst två valkretsar, södra och norra; och

3) att det uppdrogs åt en blivande distriktsstyrelse att uppgöra och inkomma till nästa konferens med förslag till valordning och kretsindelning.

Dessutom tillfogades som tillägg, att en kongressfond bör avsättas med en avgift av exempelvis 5 öre pr medlem och kvar-tal.

Motionerna n:r 2 och 3 behandlade frågan om Morgonbris och föranledde även de en livlig diskussion, under vilken framkom en önskan om en eventuell sänkning av priset och att tidningen, om möjligt, skulle ökas med en avdelning innehållande artiklar i mera vardagliga ämnen, samt att en frågoavdelning för sociala, ekonomiska, politiska och hygieniska spörsmål borde införas.

Motion n:r 8 upptog frågan, huruvida kvinnoklubbarnas medlemmar skulle tolerera, att icke förbudsvänliga kandidater uppsattes på arbetarepartiets valsedlar. Efter en livlig argumentering från förslagsställarens sida underströk emellertid konferensen den mening, att den motionen enbart skulle tjäna till att splittra partiet, varför konferensdeltagarna uppmånades att i detta fall bestämt låta partisympunkterna gå före nykterhets-sympunkterna.

Sedan alla motionerna genomgåts övergick man till att bestämma plats för årskonferenserna och val av distriktsstyrelse. Efter fru Björkman-Broberg, som avflyttat från distriktet, och fru Ida Malmström, som avsågt sig återval på grund av bristande tid, valdes fru Marta Larsson och fröken Hanna Leikel, Malmö. Övriga styrelseledamöter och suppleanter återvaldes. Verkställande utskottet konstituerade sig på följande sätt: fru Marta Larsson, ordförande, fröken Hanna Leikel, sekreterare, och fru Anna Ekberg-Åkesson, kassör. Efter de avgående revisorerna, som samtliga avsågt sig, nyvaldes fruarna Ida Malmström, Matilda Persson och Elin Nilsson, Malmö. Suppleanterna återvaldes.

Sedan ombud till förbundskongressen och stipendiater till Brunnsvikskursen valts, och konferensen uttalat sympati för de strejkande Perstorpsarbetarna och sin anslutning till de särmotioner i fråga om samhällets barnavård, som de kvinnliga representanterna i riksdagen framlagt, avslöts konferensen av fru Ida Rosenkvist,

som tackade konferensdeltagarna och uttalade sin förhoppning om ett nytt framgångsrikt arbetsår i partiets tjänst.

I. M.

Från Ämäl.

Ämåls soc.-dem. kvinnoklubb hade måndagen den 12 nov. anordnat en offentlig fest i Arbetareföreningens stora sal härstädes.

Förarbetet hade utförts av en inom klubben tillsatt kommitté för nytta och nöje. Denna kommitté visade sig vara sin upp-gift vuxen och hade arrangerat det hela utmärkt. På utsatt klockslag var den festligt dekorerade salen fylld till sista plats, vilket, inom parentes sagt, är en ovanlig syn nu för tiden. Efter det ett par orkesternummer spelats och sedan "Arbetets söner" sjungits, hälsade klubbens ordf., fru Hållander, den tillstädeskomna publiken välkommen, varefter talarstolen bestogs av riksdagsman C. P. Olsson från Mellerud.

Efter att inledningsvis ha berört de nuvarande oroliga förhållanden, som mångenstädes råda i Europa och som även göra sig kännbara för vårt vidkommande, övergick talaren till sitt egentliga ämne: "Kvinnan och demokratin". Kvinnornas ställning hade under århundradens lopp genomgått en stor förändring. Nuvarande tid var förbehållet att giva kvinnorna samma rätt som männen. Talaren kunde icke förneka att stora farhågor gjort sig gällande då den kvinnliga rösträtten genomfördes. Man fruktade med skäl att kvinnorna skulle vara mera konservativa. Dessa farhågor hade dock i stort sett icke besannats.

Det kommunistiska sprittringsarbetet visade nu sina fruktansvärda verkningar ute i världen. De inre förhållandena i Italien, Frankrike, Finland och Norge äro bevis härpå. I Finland hade socialdemokratien på sin tid varit närmare sitt programs förverkligande än i något annat land, men här frångingo arbetarna demokratins grundsatser med följd, att den svartaste reaktion kommit till makten. Våld föder våld. Det är lätt att sätta stenen i rullning, men svårt att stoppa. Om demokratins fasta hållpunkter ryckas undan så luckras marken upp för reaktionerna.

Efter att ha berört vårt nuvarande proportionella valsätt med dess förtjänster och nackdelar slutade talaren sitt praktiska anförande med en uppmaning till de manliga kamraterna, att dessa å sin sida böra giva kvinnoklubben allt det stöd och all den hjälp de kunna åstadkomma.

Efter föredraget, som belönades med rikliga applåder, vidtog auktion på saker, som bestodo dels av arbeten, förfärdigade av klubbens sycirkel, dels av skänkta varor. Även förekom servering av kaffe, vilket rönt livlig efterfrågan.

Festen avslöts med några ord av klubbens ordf. jämte avsjungandet av "Internationalen", varefter festbesökarna åtskildes med intrycket att festen varit till alla delar lyckad.

Ref.

Från Surahammar.

Surahammars soc.-dem. kvinnoklubb hade söndagen den 17 februari sitt årsmöte. Till styrelse för arbetsåret 1924 valdes fruarna Jenny Nykvist, ordf., El-

K. F:s MARGARIN

— I ALLA KONSUMTIONSFÖRENINGAR —

vira Stockhaus, kassör, och Gunhild Karlsson, sekr. Medlemsantalet utgjorde vid årsmötet 86, och 3 nya medl. anmäldes för inträde i klubben.

Klubben är representerad med 1 medl. i kommunalfullmäktige, i barnvårdsnämnden och fattigvårdsstyrelsen, samt 1 medl. i lokala bildningsutskottet. Inom klubben har bildats en studiecirkel, som f. n. studerar skönlitteratur och kommunalkunskap.

På klubbens initiativ anordnades under lockouten en kommunal barnbespisning, som pågick 48 dagar, varvid ett 50-tal barn dagligen erhöles ett mål mat. I agitationssyfte har klubbens medl. under året besökt Berg och Kolbäck. Kommissionärerna ha vid dessa och andra tillfällen sålt Morgonbris och utdelat broschyrer. Klubben har i regel haft sina ordinarie möten första söndagen i varje månad, men förutom en del extra möten, har den varannan månad gemensamma möten med arbetarekommunen och soc.-dem. ungdomsklubben, då dessa 3 organisationer var sin gång stå som ledare för dessa kamratmöten. Inom klubben har diskuterats frågorna: Var kan kvinnan inom soc.-dem. partiet anses göra bästa nytta, i kvinnoklubben eller arbetarekommunen? Och vad har den enskilde medl. för nytta av att tillhöra kvinnoklubben? samt tillsammans med arbetarekommunen skolköksfrågan. Årsmötet firades under den bästa stämning med sång och uppläsning och en kommitté bjöd på gott kaffe.

Med saknadens och vemodets känsla avslutade vi dock årsmötet, då vår kamrat och medl. i klubben Sofi Forsbergs dödsbud nådde oss. Hon, som alltid under mötena var den glada och humoristiska levnadsfriska kamraten, trots hennes liv på senare åren varit det mest prövade och glädjefattiga som tänkas kan. Hon blev nämligen för några år sedan änka med 3 barn och drabbades snart därefter av samma sjukdom som mannen, nämligen lungrot. Då vi klubbmedl. den 24 febr. följa henne till gravens, så blir det ej sorgens, utan minnets och saknadens krans vi lägga på hennes bår.

Referenten.

Från Sundsvall.

Sundsvalls soc.-dem. kvinnoklubb höll tisdagen den 8 jan. sitt årsmöte. Av styrelseberättelsen framgick, att klubben under året hållit 9 möten, därav en del som instruktions- och kamratmöten samt en större julfest. Av frågor, som på mötena behandlats, må nämnas: Idrottsfrågan, i vilken fråga klubben genom ortens tidningar uttalat sitt ogillande av skolungdomens användande vid idrottstävlingar, Nya skolreformen med inledningsanföranden av folkskolläraren Frej Emil Larsson, samt Undervisning i husligt arbete. Inledare skolkökslärarinnan fröken Laura Näsholm. Vidare har red. G. Gustafsson hållit en intressant, med skioptikonbilder belyst, föreläsning, uppdelad i två avdelningar, om Kristina Nilsson.

Med arbetarekommunen och ungdomsklubben på platsen har klubben knutit ett välbehövt och, som det vill synas, redan fruktbringande samarbete. Av klubbens medlemmar är en representant av stadsfullmäktige, 1 suppl. i fattigvårdsstyrelsen samt 2 st. ledamöter av landstingets skolkökskommitté! Av Morgonbris har under året sålts 300 ex. Inkomster och utgifter balansera på kr. 146: 87. Styrel-

sen utgöres f. n. av fru Disa Västberg, ordf., fru Selma Nordlander, v. ordf., fru Hilma Skog, sekr., fru Lilly Söderberg, v. sekr. samt fru Stina Lundqvist, kassör. Kommissionär för Morgonbris Selma Nordlander.

Sundsvallsklubben hör visserligen ej, vad medlemsantal beträffar, till de större i landet, men dess medlemmar kunna räknas till denna elitgrupp, som taga med verkligt intresse och allvar på frågorna. Med hjärtliga hälsningar till kamrater i övriga delar av landet.

Pressref.

Från Smedjebacken.

Smedjebackens socialdemokratiska kvinnoklubb höll årsmöte den tolfte februari. Av årsberättelsen framgick att medlemsantalet inom klubben visar benägenhet att minska i stället för att öka.

Klubben har under året hållit tre instruktionsmöten. Den avgående styrelsen beviljades full och tacksam ansvarfrihet och blev enhälligt återvald, utom kassören, som undanbad sig återval. Till kommissionärer för Morgonbris utsågos tre i Smedjebacken och en i Morgårdshammar. Inom klubben har bildats en syförening, som arbetar för ett i framtiden blivande ålderdomshem inom köpingen.

På klubbens initiativ har inom köpingsfullmäktige väckts förslag om anordnande av torgdagar.

Vid konferensen i Grängesberg beslöt klubben ansluta sig till det då nybildade partidistriktet.

Av Morgonbris har under året försålts närmare sex hundra exemplar. För ortens arbetarpress har ett par av medlemmarna gjort ett gott arbete.

Ännu återstår mycket arbete, innan framförallt kvinnorna lärt sig först vad tiden kräver av oss. Kommissionärer för veckobladet Allt för alla, Allers m. fl., äro välkomna, ja, efterlängtrade. Då offras gladeligen 30 öre veckan, 1 kr. och 20 öre i månaden, 14 kr. och 40 öre på ett år. Man slukar kritiklöst allt dravel som bjuds för dessa penningar, som man skulle kunna skaffa sig ett värdefullt bibliotek för. Om man kände behov därefter, men när man ej gör det, då må man framhålla sin stora dumhet som om den vore en kvinnlig dygd.

Referenten.

Från Ljusne.

Ljusne-Ala soc.-dem. kvinnoklubb höll söndagen den 11 maj kamratmöte. Inbjudna till mötet voro Söderhamns och Stugsunds kvinnoklubbar samt även Ljusne arbetarekommuns medlemmar. Mötet, som var talrikt besökt, hälsades av klubbens ordf. Anna Helligren, hjärtligt välkommen. Den första frågan var: "Ånke-pensioneringen", som inleddes av kamrat Inez Vickström från Söderhamn. Sedan hölls ett mycket intressant föredrag av kamrat Vickström över ämnet: "Vad kräves av en barnvårdsman?" Föredraget mottogs med tacksamhet av alla deltagarna.

Samkväm med tésupé var på kvällen anordnad, varvid förekom musik, uppläsning m. m. Ordf. i Ljusne arbetarekommun avslutade mötet med ett litet anförande om kvinnornas stora insats vid höstens val. Det i alla avseenden lyckade mötet avslöts med "Arbetets söner".

Ref.

Från Ljusne-Ala.

Ljusne-Ala soc.-dem. kvinnoklubb höll den 10 maj 5-årsmöte i Ljusne Folkets hus. Av styrelse- och revisionsberättelserna framgick, att klubben hållit 11 ord. möten, 1 offentligt möte med föredrag om den nya skolreformen samt 10 protokollförda styrelsemöten. Medlemsantalet var vid årets slut 87 st.

Andelar i Ljusne Folkets hus har tecknats för 300 kr. Som gåvor ha utdelats 329 kr. Tidningen Morgonbris har försålts i 1,480 ex.

Vid mötet höllos korta anföranden av fru Anna Åberg från Sandviken om "Morderskapsförsäkring" och om klubbarbetet, som mottogs med bifall. Vidare förekom sång, musik samt uppläsning.

Det alltigenom trevliga mötet avslöts med sjungandet av Internationalen.

En hälsning till alla klubbar landet runt.

H. L.

Från Lesjöfors.

Lesjöfors soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte söndagen den 2 mars. Till styrelse för nästkommande år valdes till ordf. Olivia Kruse, sekr. Lydia Johansson, kassör Ellen Steen och till kommissionär för Morgonbris valdes Rut Hellqvist och korresp. sekr. Olivia Kruse. Klubben har under året haft 11 ordinarie möten, därav ett offentligt med föredrag av fru Hulda Flood, Uppsala. Även har klubben under året anordnat en instruktionskurs, som var väl besökt och tycktes giva ett gott resultat. Klubben har också anordnat en aftonunderhållning och en paketauktion; av den förras behållning skänktes 50 kr. till konfliktutskottet att fördelas till de mest behövande av de lockoutade arbetarna.

Klubben har tillsammans med arbetarekommunen och ungdomsklubben besökt Djuprännens ålderdomshem och bjudit dess pensionärer på kaffe. Klubben äger vid årets slut 24 godkända medlemmar. 264 ex. av Morgonbris ha sålts.

Med hälsning till klubbarna landet runt från Lesjöfors kvinnoklubb.

Styrelsen.

Från Stjärnsund.

Stjärnsunds soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt första årsmöte den 13 februari. Medlemsantalet var vid årets slut 27 st. Till styrelse för innevarande år valdes fruarna Augusta Frycklind, ordf. samt korresp. sekr., Dora Skogsberg, sekr., och Alida Fagerström, kassör. Kommissionär för Morgonbris Frida Sundberg. 410 ex. av Morgonbris ha sålts under det gångna året. Klubben har beslutat höja upplagan

Det ligger i Edert eget intresse att göra Edra inköp i Konsumtionsföreningen Stockholm

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsida 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund:

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

till 50 ex. pr månad under innevarande år. Samarbetet inom klubben har varit gott och hoppas vi att dess arbete med tiden skall ge goda resultat.

En kamratlig hälsning till alla de kamrater landet runt, som sträva för våra idéer, med hopp om ett framgångsrikt arbete under kommande år.

F. S., ref.

Från Kävlinge.

Kävlinge socialdemokratiska kvinnoklubb firade den 11 mars sin 17:de årsfest efter ett omväxlande program.

Som Kävlinge socialdemokratiska ungdomsklubb och Furulunds socialdemokratiska kvinnoklubb voro inbjudna, blev tillslutningen stor. Sedan musiken spelat några musiknummer hälsade kvinnoklubbens ordförande, fru Selma Lange-Ernst, samtliga välkomna och riktade en särskild hälsning till de inbjudna. Därefter överlämnades ordet till fru Anna Hansson från Trälleborg, som i ett längre, medryckande föredrag, fasthöll festdeltagarnas uppmärksamhet.

Fru Hansson redogjorde för våra mest aktuella sociala spörsmål och riktade en uppmaning till arbetareklassens män och kvinnor att försöka enas och icke förbruka sina krafter på meningslöst kiv om detaljer. Fru Hansson avtäckades med en kraftig applåd, vilken vittnade om föredragets art och verkningarna av dess innehåll.

Efter föredraget vidtog den mera festliga delen med omväxlande sång, deklamation, kaffedrickning och dans. Ett ganska nöjsamt moment blev en paketauktion avsedd att förstärka kassan. Festen avslöts först kl. 12 midnatt med ett fyrfaldigt leve för kvinnorörelsen. Av de yttranden, som följdes såväl under festens gång som efteråt, kan fastslås, att denna blev över förväntan vällyckad.

Selma Lange-Ernst.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** å sitt eget eller bägge makarnas liv. Premiebefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Salt-
sjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 3, 2 tr.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb. (soc.-dem.) håller ordinarie sammantäde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.
Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).
Uppbörd och inskrivning varje möte.
Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgratan 10 n. b.
Korresp. sekr. fru Ellen Vidsjö, Karls-
viksgatan 11, 1/2, tr. Tel. K. 35 94.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva. Sekr. fru Gerda Lilje-
roth, Billesholms gruva.
Styrelsen.

Enköpings soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 4:de tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.
Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.
Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.
Styrelsen.

Höganäs soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden. Ordf. fru Helen Olsson, Föreningsgatan, Höganäs.

Landskrona soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra onsd. och 4:de torsd. i varje månad kl. 1/2, 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. och korresp. sekr. fru Anna Svensson, Tranegatan 10, Landskrona.
Styrelsen.

Ludvika soc.-dem. kvinnoklubb håller sina möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 1/2, 9 i Folkets Hus' B-sal.
Styrelsen.

Skivarps soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte andra söndagen i varje månad kl. 1,30 e. m. i Folkets Hus, Skivarp. Nya medlemmar vinna inträde.
Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.
Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.
Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 4:de onsdagen i månaden kl. 7,30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.
Styrelsen.